

Έτος Ίδρυσης 2006

ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων
ΓΣΕΒΕΕ

gsevee.gr

Αθήνα, 22 Νοεμβρίου 2021

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Ετήσια Έκθεση ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

«Ο αντίκτυπος της πανδημίας στις επιχειρήσεις».

Με επιτυχία παρουσιάστηκε, τη Δευτέρα 22 Νοεμβρίου 2021, σε εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στο αμφιθέατρο της ΓΣΕΒΕΕ, η Ετήσια Έκθεση του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ με θέμα «Ο αντίκτυπος της πανδημίας στις επιχειρήσεις».

Η εκδήλωση, η οποία διοργανώθηκε για πρώτη φορά σε υβριδική μορφή συνδυάζοντας την διαζώσης αλλά και την διαδικτυακή παρακολούθηση, συγκέντρωσε το ενδιαφέρον περισσότερων από 250 συμμετεχόντων συμπεριλαμβανομένων εκπροσώπων της κυβέρνησης, των κομμάτων, της αντιπολίτευσης, της Τράπεζας της Ελλάδος. Επίσης, εκπροσώπων των κοινωνικών φορέων, της επιστημονικής και της επιχειρηματικής κοινότητας.

Τοποθετήσεις-παρεμβάσεις, κατά την διάρκεια της εκδήλωσης, έκαναν ο πρόεδρος του ΙΜΕ και της ΓΣΕΒΕΕ κ. Γιώργος Καββαθάς, ο Γενικός Διευθυντής του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ κ. Διονύσης Γράβαρης, οι υπουργοί Οικονομικών και Ανάπτυξης και Επενδύσεων κκ. Χρ. Σταϊκούρας και Άδωνις Γεωργιάδης, ο πρώην υπουργός Ανάπτυξης και τομεάρχης Ανάπτυξης του Σύριζα-Προοδευτική Συμμαχία κ. Αλέξης Χαρίτσης, ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΚΙΝΑΛ κ. Μιχάλης Κατρίνης, ο εκπρόσωπος του ΜΕΡΑ25 κ. Κρίτων Αρσένης και ο Υποδιοικητής της ΤτΕ κ. Θόδωρος Πελαγίδης.

Την Ετήσια Έκθεση 2021 ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ «Ο αντίκτυπος της πανδημίας στις επιχειρήσεις» παρουσίασαν τα επιστημονικά στελέχη του ΙΜΕ -ΓΣΕΒΕΕ και εκ των συγγραφέων της Έκθεσης κκ. Δημήτρης Γιακούλας, Λεωνίδα Βατικιώτης και Γιώργος Θανόπουλος.

Όπως δήλωσε ο πρόεδρος του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ κ. Γιώργος Καββαθάς «οι τελευταίοι 20 μήνες αποτέλεσαν μια περίοδο πρωτοφανών δυσχερειών για την παγκόσμια οικονομία και τη διεθνή κοινότητα. Είναι πλέον ευκρινές ότι η πανδημία είχε δραματικές επιπτώσεις σε υγειονομικό, οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο, επηρεάζοντας αρνητικά την κοινωνικο-οικονομική δραστηριότητα διεθνώς, σε όρους δημόσιας υγείας, διαθέσιμου εισοδήματος, θέσεων εργασίας, επενδυτικής δραστηριότητας, επιχειρηματικής λειτουργίας και βιωσιμότητας. Στο πλαίσιο αυτό, οι μικρές επιχειρήσεις κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν σημαντικές προκλήσεις και αιφνίδιους περιορισμούς, λειτουργώντας σε ένα ιδιότυπο «καθεστώς απαγόρευσης λειτουργίας» (lockdown) καθώς και σε ένα περιβάλλον ραγδαίου περιορισμού της ζήτησης, σε συνδυασμό με μια συνθήκη διαταραχής των διεθνών εφοδιαστικών αλυσίδων. Παράλληλα, η πανδημία έχει επιφέρει, καθ' όλη τη διάρκειά της, ισχυρό πλήγμα σε μια σειρά από κλάδους και τομείς από την εστίαση και τον τουρισμό έως το εμπόριο, τις υπηρεσίες και τη μεταποίηση. Ιδιαίτερα οι μικρές επιχειρήσεις καλούνται εν μέσω της πανδημίας να αντιμετωπίσουν ένα πολυεπίπεδο σύνολο εμποδίων εντός ενός παρατεταμένου υγειονομικού προβλήματος και μιας οικονομικής διαταραχής με βαθύ και επεκτεινόμενο χρονικό ορίζοντα. Υπό το πρίσμα αυτό, η Έκθεση του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ για το 2021 επιχειρεί να αναδείξει τις σημαντικότερες τάσεις σε επίπεδο οικονομικού περιβάλλοντος, τις επιπτώσεις της πανδημίας σε όρους οικονομίας και μικρών επιχειρήσεων καθώς και τις δομικές αλλαγές που προκάλεσε η υγειονομικο-οικονομική κρίση στην ελληνική οικονομία».

Η φετινή Έκθεση διαρθρώνεται σε τρία μέρη:

Στο **πρώτο μέρος** επιχειρείται μια κατά το δυνατό αναλυτική και συστηματική αποτύπωση του ευρύτερου μακρο-οικονομικού περιβάλλοντος με την καταγραφή της πορείας σημαντικών οικονομικών μεγεθών.

Στο **δεύτερο μέρος** περιγράφεται αρχικά το μικροοικονομικό περιβάλλον έχοντας ως πεδίο εστίασης τις επιπτώσεις της υγειονομικής κρίσης και των υφεσιακών της συνεπειών στην κλαδική διάρθρωση της ελληνικής οικονομίας με βάση τα διαρθρωτικά στοιχεία της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Στη συνέχεια συστηματοποιούνται και συνοψίζονται τα ευρήματα των τακτικών Ερευνών Κλίματος του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ καθώς και έκτακτων ερευνών που διεξήγαγε κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Ειδικότερα, παρουσιάζονται τα ευρήματα εκείνα που προκύπτουν από τις Έρευνες Κλίματος και των έκτακτων ερευνών των δύο τελευταίων ετών αποτυπώνοντας τη δυσμενή πορεία βασικών δεικτών για τις μικρές επιχειρήσεις, όπως είναι ο κύκλος εργασιών, η ζήτηση, η ρευστότητα, η επενδυτική δραστηριότητα και η βιωσιμότητα.

Στο **τρίτο μέρος** παρουσιάζεται ο απολογισμός και δίνονται προτάσεις πολιτικής σε σχέση με την ενδυνάμωση του ρόλου των ΜμΕ και την επανεκκίνηση της οικονομίας.

Η εκδήλωση υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του έργου «Παρεμβάσεις της ΓΣΕΒΕΕ για τη συστηματική παρακολούθηση και πρόγνωση αλλαγών του παραγωγικού και επιχειρηματικού περιβάλλοντος των μικρομεσαίων επιχειρήσεων» με κωδικό ΟΠΣ 5003864. Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα & Καινοτομία 2014-2020».

Βασικά σημεία της ετήσιας Έκθεσης ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ 2021 «Ο αντίκτυπος της πανδημίας στις επιχειρήσεις».

- ▶ Η ελληνική οικονομία μετά από μία σύντομη πορεία ισχνής ανάκαμψης ξαναμπήκε σε έντονη ύφεση το 2020 η οποία ήταν η δεύτερη μεγαλύτερη στην ΕΕ μετά της Ισπανίας.
- ▶ Η ύφεση κορυφώθηκε στο 2ο τρίμηνο του 2020 μετά το κλείσιμο της εστίασης και του λιανεμπορίου και συνεχίστηκε σε υψηλά επίπεδα λόγω της απώλειας εθνικού εισοδήματος από τον τουρισμό.
- ▶ Οι καταναλωτικές δαπάνες ήταν η συνιστώσα του ΑΕΠ που επλήγη περισσότερο σημειώνοντας μείωση κατά 6,37%
- ▶ Οι καθαρές επενδύσεις που αναδείχθηκαν ως ο μεγάλος ασθενής κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης συνέχισαν για δέκατο συνεχόμενο χρόνο να κυμαίνονται σε αρνητικό πρόσημο. Η επανέναρξη της κατασκευαστικής δραστηριότητας την τελευταία τριετία συγκρατεί την οικονομία από ακόμα μεγαλύτερη αποεπένδυση.
- ▶ Η ανεργία το 2020 στην Ελλάδα ανήλθε στο 16,3% συνεχίζοντας την πορεία αποκλιμάκωσης της, εν τούτοις, η Ελλάδα σήμερα είναι η χώρα με την υψηλότερη ανεργία στην ΕΕ. Καταλυτικό ρόλο για τη συγκράτηση της ανεργίας έπαιξε η σύνδεση των μέτρων στήριξης με τη διατήρηση των θέσεων εργασίας.
- ▶ Το ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών, μετά από μία σύντομη πορεία ισοσκελισμού σημείωσε σημαντική επιδείνωση λόγω της απώλειας εθνικού εισοδήματος από τον τουρισμό.
- ▶ Η αύξηση των ρευστών καταθέσεων συνεχίστηκε εντονότερα μέσα στο 2020. Εντούτοις παρατηρείται μία συστηματική μείωση των μακροπρόθεσμων καταθέσεων, κυρίως ως αποτέλεσμα των μηδενικών επιτοκίων που προωθεί η ΕΚΤ τα τελευταία χρόνια.
- ▶ Η αύξηση της χρηματοδότησης το 2020 οφείλεται καθαρά στο γεγονός ότι τα μέτρα στήριξης πέρασαν μέσα από το τραπεζικό σύστημα. Η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων εξακολουθεί να είναι κορυφαίο πρόβλημα ειδικά για τις μικρές επιχειρήσεις καθώς η πιστωτική επέκταση των τελευταίων ετών παραμένει αρνητική
- ▶ Τον αποπληθωρισμό της τάξης του -1,2% που σημειώθηκε το 2020 διαδέχθηκε έντονος πληθωρισμός από το 2ο τρίμηνο του 2021. Ο πληθωρισμός αυτός δημιουργείται τόσο από τη διακοπή των εφοδιαστικών αλυσίδων κατά τη διάρκεια της πανδημίας όσο και από την αύξηση των διεθνών τιμών ενέργειας.
- ▶ Το 2020 υπήρξε δημοσιονομικός εκτροχιασμός με το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης να φτάνει στο 9,73%. Η αύξηση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και η μείωση του ΑΕΠ οδήγησε στην εκτόξευση του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης στο 205,6% το 2020.
- ▶ Τα μέτρα αναγκαστικού κλεισίματος επιχειρήσεων δημιούργησαν ένα νέο διαχωρισμό στις ελληνικές επιχειρήσεις μεταξύ όσων προϋποθέτουν ανθρώπινη επαφή κι όσων δεν προϋποθέτουν.
- ▶ Συγκρίνοντας το 2019 με το 2021, στη βάση όσων στοιχείων υπάρχουν διαθέσιμα μέχρι τώρα για το 2021, ο κανόνας θέλει το 2021 να είναι καλύτερο από το 2020 αλλά χειρότερο από το 2019.
- ▶ Υπάρχουν ωστόσο δύο εξαιρέσεις. Πρώτον, κλάδοι που τα πήγαν καλύτερα και από το 2019 και από το 2020, όπως το εμπόριο και δεύτερο, κλάδοι που τα πήγαν χειρότερα και από το 2019 και από το 2020, όπως η ακίνητη περιουσία και η διασκέδαση.

Η εικόνα των ΜμΕ

- ▶ Στους μεγάλους χαμένους του 1ου κύματος αναγκαστικού κλεισίματος ο κλάδος καυσίμων και λιπαντικών αυτοκινήτων, τα καταλύματα και η εστίαση. Στους κερδισμένους: καταστήματα ειδών διατροφής, κατασκευές και βιομηχανία.
- ▶ Σχετικά με την έναρξη δραστηριοτήτων νέων επιχειρήσεων, οι 3 στις 4 είναι
- ▶ ατομικές επιχειρήσεις, που σημαίνει μικροί τζίροι ή οιωνεί μισθωτή εργασία.
- ▶ Η πλειονότητα των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων κατέγραψε σοβαρή μείωση του κύκλου εργασιών κατά τη διάρκεια της πανδημίας

Συγκεκριμένα:

α' εξάμηνο 2020: 8 στις 10 επιχειρήσεις (80,6%) , με μεσοσταθμική μείωση του κύκλου εργασιών να διαμορφώνεται στο 46,4%

β' εξάμηνο 2020: 7 στις 10 επιχειρήσεις (70,7%) , με μεσοσταθμική μείωση του κύκλου εργασιών 47,8%

ά εξάμηνο 2021: πάνω από 1 στις 2 επιχειρήσεις (55%), με μεσοσταθμική μείωση κύκλου εργασιών 41,4%

- ▶ Το 2020 σε σύγκριση με το 2019 συντελέστηκε πλήρης ανατροπή στη κερδοφορία των επιχειρήσεων

Σχεδόν διπλασιάστηκαν οι επιχειρήσεις που κατέγραψαν ζημιές (47,8% το 2020 έναντι 27,6% το 2019).

Υποδιπλασιάστηκαν οι επιχειρήσεις που κατέγραψαν κέρδη (27,3% το 2020 από 55,2% το 2019).

- ▶ Κατά τη διάρκεια της πανδημίας αυξήθηκαν σημαντικά οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις με σοβαρά προβλήματα ρευστότητας

Τα ποσοστά των επιχειρήσεων με μηδενικά ταμειακά διαθέσιμα ήταν:

- 14,8% τον Ιούνιο του 2020
- 24,7% τον Φεβρουάριο του 2021
- 21,4% τον Ιούλιο του 2021

- ▶ Τα μέτρα που ελήφθησαν για τη στήριξη των επιχειρήσεων μετρίασαν τον αρνητικό αντίκτυπο της πανδημίας, ωστόσο δεν ήταν αρκετά για να αποκαταστήσουν τη ρευστότητα του συνόλου των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων.
- ▶ Κατά τη διάρκεια της πανδημίας αυξήθηκαν οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις με ληξιπρόθεσμες οφειλές.
- ▶ Όπου εφαρμόστηκαν στοχευμένα μέτρα στήριξης οι οφειλές συγκρατήθηκαν.
- ▶ Παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση των υπερχρεωμένων επιχειρήσεων.
- ▶ Τα μέτρα στήριξης απέτρεψαν τα μαζικά λουκέτα κατά τη διάρκεια της πανδημίας.
- ▶ Όμως, καθώς η οικονομία επιστρέφει σε σχετικά ομαλές συνθήκες και τα μέτρα προστασίας αποσύρονται ο κίνδυνος εκδήλωσης εκτεταμένων λουκέτων παραμένει,
- ▶ ιδιαίτερα για τις επιχειρήσεις που η κατάσταση τους επιδεινώθηκε σημαντικά κατά τη διάρκεια της πανδημίας.